

Шпаргалка по грамматике

Podstatné mená, prídavné mená, číslovky a zámená sa skloňujú podľa pádov.

Ruština ich má 6 – nemá 5. pád, ktorým oslovujeme, zvoláme. Miesto neho Rusi používajú 1. pád.

Porovnaj:

Anna, чо robíš?

Áня, что ты делаешь?

1. пад кто? что?

2. пад кого? чего?

3. пад кому? чему?

4. пад кого? что?

6. пад (о) ком? (о) чём

7. пад (с) кем? (с) чем?

Подstatные имена

Vruštine sa podstatné mená v jednotnom číslu vyskytujú – podobne ako v slovenčine – v troch rodoch:

mužskom	– najčastejšie zakončenom spoluholáskou alebo spoluholáskou s mäkkým znakom (город , друг , учитель)
ženskom	– najčastejšie končiace na -а, -я, -ия (мама , школа , тётя , гимназия)
strednom	– najčastejšie končiace na -о, -е, -ие (окно , поле , море , упражнение)

1. тип склонования

Do prvého typu zaradujeme podstatné mená rodu ženského končiace na **-а**, **-я** (пáрта, мáма, тётя, пésня) a niekoľko málo podstatných mien rodu mužského, ktoré znázorňujú osoby a sú zakončené na **-а**, **-я** (мужчина, дядя, Кóля). Skloňujú sa nasledujúcim spôsobom:

j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.
1. р. пáрта	пáрты	мáма	мáмы	пésня	пésни
2. р. пáрты	пáрт	мáмы	мам	пésни	пésен
3. р. пáрте	пáртам	мáме	мáмам	пésне	пésням
4. р. пáрту	пáрты	мáму	мам	пésню	пésни
6. р. пáрте	пáртах	мáме	мáмах	пésне	пésнях
7. р. пáртой	пáртами	мáмой	мáмами	пésней	пésнями

U životných podstatných mien (osôb a zvierat) je vo všetkých rodoch 4. pád množného čísla rovnaký ako 2. pád množného čísla, napr.:

У менá не бýlo väších **мам**. (2. pád mn. č.), Я вýжу **мам**. (4. pád mn. č.).

Podstatné mená rodu ženského sú zakončené na **-ия** a skloňujú sa podľa nasledujúceho vzoru:

1. р. экскурсия	экскурсии
2. р. экскурсии	экскурсий
3. р. экскурсии	экскурсиям
4. р. экскурсию	экскурсии
6. р. экскурсии	экскурсиях
7. р. экскурсией	экскурсиями

Zapamäťaj si, že názvy štátov zakončené na **-ия** nemajú množné číslo, pretože je len jedno Rusko (Россия), jedno Nemecko (Германия), jedno Taliansko (Италия) atd.

Podstatné mená rodu ženského s kmeňom zakončeným na **Г, К, Х, Ч, Щ, Ж, Ш, Ц** sa skloňujú nasledovne:

j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.
1. p. дáча	дáчи	ученíца	ученíцы
2. p. дáчи	дáч	ученíцы	ученíц
3. p. дáче	дáчам	ученíце	ученíцам
4. p. дáчу	дáчи	ученíцу	ученíц
6. p. дáче	дáчах	ученíце	ученíцах
7. p. дáчей	дáчами	ученíцей	ученíцами

Podstatné mená rodu ženského zakončené na **-ья** sa skloňujú nasledovne:

j. č.	mn. č.
1. p. семъя	сémъи
2. p. семъй	семéй
3. p. семъé	сémъям
4. p. семъю	сémъи
6. p. семъé	сémъях
7. p. семъёй	сémъями

2. typ skloňovania

Do druhého typu skloňovania radíme podstatné mená rodu mužského zakončené na spoluhlásku (пенál, друг, праздник, адрес, гóрод). Skloňujú sa podľa nasledujúcich vzorov:

j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.
1. p. прáздник	прáздники	теáтр	теáтры	ученíк	ученикí
2. p. прáздника	прáздников	теáтра	теáтров	ученикá	ученикóв
3. p. прáзднику	прáздникам	теáтру	теáтрам	ученикý	ученикáм
4. p. прáздник	прáздники	теáтр	теáтры	ученикá	ученикóв
6. p. прáзднике	прáздниках	теátre	теáтрах	ученикé	ученикáх
7. p. прáздником	прáздниками	теáтром	теáтрами	ученикóм	ученикáми

Niektoré podstatné mená zakončené na spoluhlásku majú v 1. páde mn.č. koncovku **-а**, napr. адрес – адресá, дом – домá, гóрод – городá. Táto koncovka je vždy prízvučná.

Podstatné mená rodu mužského zakončené na **-ь, -й**.

j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.
1. p. учítель	учител́я	музéй	музéи
2. p. учítеля	учител́е́й	музéя	музéев
3. p. учítелю	учител́ям	музéю	музéям
4. p. учítеля	учител́е́й	музéй	музéи
6. p. учítеле	учител́ях	музéе	музéях
7. p. учítелем	учител́ями	музéем	музéями

Zapamäťaj si, že podstatné mená životné (osoby, zvieratá) rodu mužského majú v jedn. i mn. č. 4. pád rovnaký ako 2. pád, zatiaľ čo podstatné mená neživotné (predmety, rastliny) majú 4. pád rovnaký ako 1. pád. Niektoré podstatné mená rodu mužského, napr. **друг**, **сын**, **муж** tvoria množné číslo špecifickým spôsobom. V tejto skupine podstatných mien píšeme mäkký znak vo všetkých pádoch množného čísla, okrem 2. a 4. pádu, ktoré sú rovnaké.

j. č.	mn. č.
1. p. друг	друзья
2. p. дру́га	друзе́й
3. p. дру́гу	друзь́ям
4. p. дру́га	друзе́й
6. p. дру́ге	друзь́ях
7. p. дру́гом	друзь́ями

Prídavné mená

V jednotnom číslе vystupujú prídavné mená, podobne ako v slovenčine, v troch rodoch: mužskom, ženskom a strednom.

rod mužský

Какой?

бéлый шар
большóй дом
хороший врач
весénnий день

rod ženský

Какая?

бéлая юбка
большáя кóшка
хорошая идéя
весénnяя погóда

rod stredný

Какое?

бéлое окно
большóе здание
хорошее предложéние
весénnее утро

Množné číslo je rovnaké pre všetky tri rody.

Какие?

бéлье куртки
большíе полы
хорошиe ученикí
весénnиe дни

Rozlišujeme prídavné mená s tvrdou alebo mäkkou tematickou koncovkou. Prídavné mená tvrdého typu majú v mužskom rode koncovku **-ый**, **-ый**, v ženskom rode **-ая** a v strednom **-ое**. Prídavné mená mäkkého typu majú v mužskom rode koncovku **-ий**, v ženskom **-яя** a ve strednom **-ее**.

Zámená

Zámená zastupujú podstatné mená alebo na ne ukazujú. Môžu tiež zastupovať prídavné mená. V tomto roku si sa zoznámil/a s nasledujúcimi zámenami.

особнými (я, ты, он, онá, онó, мы, вы, онý), napr.: Как тебе́ зову́т? Меня́ зову́т Пáша.

Её зову́т Тамáра, а **моегó** брата зову́т Михаíл.

У **негó** всегдá хорошие отмéтки.

У **вас** есть скýтер?

У **нас** нет проблем!

privlastňovacími (мой, твой, свой, его, ее, наш, ваш, их), напр.:

Это **мой** друг. Вéра, это **твоя** ручка?

опытovacími (кто, что, какой, чей, сколько), напр.:

Кто это? **Что** это? **Сколько** тебе/ему/ей/нам/вам/им лет?

я – менá, у менá

мы – нас, у нас

ты – тебá, у тебá

вы – вас, у вас

он – его, у него

они – их, у них

она – ее, у нее

Ak pridáme k osobnému zámennu **он**, **она**, **оно**, **они** predložku, musíme po predložke k zámennu pridať písmeňo **и**, napr.:

его – у **него**, с **ним**, о **нем**,

её – **у неё**, **с ней**, о **ней**,

их – **у них**, **с ними**, о **них**

Slovesá

Slovesá označujú nejakú činnosť alebo stav. Infinitív je základný, nemenný tvar slovesa.

Infinitívy v ruskom jazyku sú väčšinou zakončené na: **-ТЬ** (рабо́тать), **-ТИ** (идти), **-ЧЬ** (помочь).

V ruštine, podobne ako v slovenčine, majú slopesá tvary času prítomného, minulého a budúceho.

Prítomný čas

Slovesá sa podľa koncovky prítomného času delia do dvoch časovaní. O tom, ku ktorému časovaniu patria, rozhodujú koncovky v 2. osobe j. č.

I. časovanie

Patria k nemu slopesá, ktoré majú v 2. osobe j. č. koncovku **-ЕШЬ** alebo **-ЁШЬ**. Podľa I. časovania sa časuje väčšina slovies zakončených na **-АТЬ** (чита́ть, отве́чать, знать).

чита́ть	нести
я читáю	я несú
ты читáешь	ты несёшь
он, она читáет	он, она несёт
мы читáем	мы несём
вы читáете	вы несёте
они читáют	они несут

II. časovanie

Patria k nemu slopesá, ktoré majú v 2. osobe j. č. koncovku **-ИШЬ**. Podľa II. časovania sa časuje väčšina slovies zakončených na **-ИТЬ** a niektoré na **-ЕТЬ** (учи́ть, говори́ть, гото́вить, смотре́ть).

говори́ть	спеши́ть	сиде́ть
я говорю́	я спешу́	я сижу́ (д́ж)
ты говори́шь	ты спеши́шь	ты сиди́шь
он, она говори́т	он, она спеши́т	он, она сиди́т
мы говори́м	мы спеши́м	мы сиди́м
вы говори́те	вы спеши́те	вы сиди́те
они говори́ят	они спеша́т	они сидя́т

V tomto type časovania niekedy dochádza v 1. osobe j. č. ku zmene tematických spoluhlások:
я гото́влю, ты гото́вишь, он гото́вит... (**В-ВЛ**).

Zapamätaj si!

Typické koncovky pre I. triedu sú:

ты – **-ешь**

они – **-ют, -ут**

Typické koncovky pre II. triedu sú:

ты – **-ишь**

они – **-ят, -ат**

V 2. osobe j. č. prítomného času píšeme na konci slova vždy mäkký znak (**-ешь, -ёшь, -ишь**).

Zvratné slovesá

Časujú sa podobne ako nezvratné s tým rozdielom, že k nim okrem koncoviek ešte pridávame **-сь** – po samohláskach a **-ся** – po spoluohláskach.

увлека́ться

я увлека́юсь

ты увлека́ешься

он, она увлека́ется

мы увлека́емся

вы увлека́етесь

они увлека́ются

учи́ться

я учу́сь

ты учи́шься

он, она учи́тся

мы учимся

вы учитесть

они учата́ся

катáться

я катáюсь

ты катáешься

он, она катáется

мы катáемся

вы катáетесь

они катáются

Slovenskej zvratnej časti **са** odpovedá v ruštine **-ся** alebo **-сь**.

Minulý čas

rod mužský **-л**

я, ты, он игрáл, говорíл, сидéл, был

rod ženský **-ла**

я, ты, онá игрáла, говорíла, сидéла, былá

rod stredný **-ло**

я, ты, онó игрáло, говорíло, сидéло, было

množné číslo **-ли**

мы, вы, они игрáли, говорíли, сидéли, были

V ruskom jazyku má sloveso u osôb rodu mužského, ženského a u skupín, v ktorých sa nachádzajú predstaviteľia oboch pohlaví, rovnaký tvar a je zakončené koncovkou **-ли**.

Пáвел и Бори́с бродíли по Интернétu.

Вíка и Натáша бродíли по Интернétu.

Вíка и Пáвел бродíли по Интернétu.

Čas budúci zložený

Skladá sa zo slovesa **быть**, ktoré sa časuje, a plnovýznamového slovesa v infinitíve.

Я бýду знатЬ.

Ты бýдешь дéлатЬ.

Он бýдет отдыхáТЬ.

Мы бýдем занимáТЬСЯ.

Вы бýдете писáТЬ.

Они бýдуть учíТЬСЯ.

Číslovky

Základné číslovky určujú množstvo osôb alebo predmetov a odpovedajú na otázku **скόлько?**.

один год, мальчик, музей

два, три, четыре гóда, мальчика, музéя

пять, шесть, ... лет, мальчиков, музéев

Nezabudni, že v základných číslovkách musí byť mäkký znak!

V číslovkách 0, 5–20, 30 píšeme mäkký znak na konci.

V číslovkách 50–80, 500–900 píšeme mäkký znak uprostred.

Radové číslovky určujú poradie osoby alebo predmetu medzi inými osobami alebo predmetmi.

Odpovedajú na otázku **котóрый?, котóрая?, котóрое?, котóрые?**.

Radové číslovky tvoríme od základných čísoviek tak, že k nim pridáme koncovky prídavných mien.

пять – **пáтый, пáтая, пáтое, пáтые**

Zapamätaj si!

три – трéтий, трéтья, трéтье, трéтьи

семь – седъмый, седъмáя, седъмóе, седъмýе

восемь – восъмый, восъмáя, восъмóе, восъмýе

ale: один – пéрвый, пéрвая, пéрвое, пéрвые

два – вторóй, вторáя, вторóе, вторýе

Какóе числó?

пéрвое, вторóе, трéтье, четвёртое, пáтое, шестóе, седъмóе, восъмóе, девятóе, десятóе,
оди́ннадцатоे, двенáдцатое, тринáдцатое, четырнáдцатое, пятнáдцатое, шестнáдцатое,
семнáдцатое, восемнáдцатое, девятнáдцатое, двадцáтое

но: двáдцать пéрвое, двáдцать вторóе, двáдцать трéтье, трíдцать пéрвое